

Säkerhetsledningssystem i flygvärlden

Safety Management System, SMS

Orienterande kurs i säkerhetsledningssystem för operatör, tillsynsmyndighet, industri och andra aktörer. Hela kursen genomförs på svenska med specifika kopplingar till och exempel från både militär och civil kontext. Kursinnehållet är baserat på ICAO:s riktlinjer och exempel hämtas från bland annat EASA:s, Transportstyrelsens, EUROCONTROL:s och FAA:s dokumentation.

Omfattning

Kursen omfattar normalt tre dagars föreläsning och praktiska övningar. Tidsåtgången är beroende på vilka tillvalsmoduler och praktiska övningar som väljs i dialog med kunden.

Vid behov kan kortare kurser förberedas och genomföras. För ledningspersonal rekommenderas en tvådagarskurs, där även kvällen vid önskemål kan tas i anspråk för en allmän flygsäkerhetsföreläsning samt friare diskussioner. En kortare översikt kurs kan erbjudas för t.ex. informatörer och styrelseledamöter.

Mål och syfte

Målet med kursen är att deltagaren ska få fördjupad kunskap om säkerhetsledning och tillfälle till erfarenhetsutbyte. Kursens syfte är att bidra till SMS-utveckling inom den egna organisationen.

Genom denna kurs kommer deltagaren att få:

- Fördjupad förståelse för syftet med ett SMS.
- Kunskap om ingående delar i ett SMS.
- Kunskap om ingående delar i ett nationellt flygsäkerhetsprogram (SSP).
- Kunskap om likheter och skillnader i olika civila och militära SMS.
- Kunskap om viktiga roller i ett SMS.
- Fördjupad förståelse för människans förutsättningar i komplexa system.
- Fördjupad förståelse för nyttan och behovet av en sund rapporteringskultur.
- Fördjupad förståelse för nyttan av riskhantering och trendanalys.
- Tips om verktyg för bedömning av implementerings- och mognadsgrad i en organisations SMS.
- Tips om verktyg och metoder för att implementera, upprätthålla och utveckla ett SMS.
- Förslag till svenska beteckningar på engelska ord och uttryck inom säkerhetsledningsområdet.

Innehåll

Kursen består av 10 huvudmoduler, samt tillvalsmoduler och praktiska övningar. Utbildningen byggs upp på erfarenheter från ett antal verkliga olyckor och incidenter, som presenteras utifrån föreläsarnas utredarverksamhet och den historiska säkerhetsutvecklingen både nationellt och internationellt.

Varje deltagare erhåller en pärm med kursinnehållet, samt ett bevis på genomförd kurs.

Huvudmoduler

1. Introduktion

Om Safety Management System, State Safety Program och ICAO:s dokument (Annex 19 och Safety Management Manual, SMM).

2. Säkerhetsledningens utveckling

Om hur säkerhet hanterats i historien; om olycksutredning, avvikelshantering och säkerhetskultur; om utvecklingen av säkerhetsledning civilt och militärt, nationellt och internationellt.

3. Ledning, säkerhet och kostnader

Om den tydliga kopplingen mellan säkerhet (safety), kvalitet och effektivitet, samt om ledarskapets betydelse i en god säkerhetskultur.

4. Syndabock eller erfarenhet?

Om människans förutsättningar i komplexa tekniska, organisatoriska och informationstunga system. Om att gå till djupet med en avvikelse och vinna både tid, kraft och förtroende.

5. SMS byggstenar

Om SMS grundstenar enligt bl.a. ICAO:s Safety Management Manual.

6. Funktioner och nyckelroller

Om nödvändiga beståndsdelar och utpekade ansvarshavare i ett fungerande SMS.

7. SSP – State Safety Program

Om grunderna i ett State Safety Program (Nationellt flygsäkerhetsprogram) enligt ICAO. Denna modul lämpar sig särskilt väl för en verksamhetsutövers ledningsgrupp som önskar få del av myndighetsperspektivet.

8. Indata, utdata och målsättningar

Om säkerhetsindikatorer, säkerhetsmål och trendanalyser.

9. Implementering och utveckling

Om verktyg för implementering och utveckling av SMS.

10. Verktyg för Gap-analys

Presentation av befintligt stöd för gap-analys för SMS och SSP.

Tillvalsmoduler**A. Militärt SMS**

Om säkerhetsledning i dagens försvarsmakt; erfarenheter från haveri- och incidentutredningar.

B. Militärt State Safety Program

Om ett nationellt flygsäkerhetsprogram för militär luftfart; nuläge och utvecklingsbehov.

C. Säkerhetsledning i industrin

Om hur höga arbetsmiljö- och produktivitetskrav kan kombineras, och om ICAO:s krav på SMS hos design- och produktionsorganisationer inom flygindustrin.

D. Säkerhetskultur: Grund

Om grunderna i en säkerhetskultur: Information, rapportering, rättvisa, flexibilitet, lärande, och ledningens engagemang.

Praktiska övningar**I. Gap-analys SMS**

Genomförande av en övergripande gap-analys för jämförelse av en organisations system för säkerhetsledning med SMS enligt ICAO. Innehåller även civil-militära aspekter, d.v.s. resonemang om eventuella behov av militära anpassningar. Ca 4 timmar.

II. Gap-analys SSP

Genomförande av en övergripande gap-analys för jämförelse av en tillsynsmyndighets system för nationell säkerhetsledning med SSP enligt ICAO. Inkluderar civil-militära aspekter. Ca 3 timmar.

III. Säkerhetskulturanalys

Genomförande av en övergripande analys för att undersöka status på organisationens säkerhetskultur. Ca 8 timmar.

Föreläsare ur BVR

Sven E Hammarberg

MSc, MBA. 20 års erfarenhet som stridspilot och flygingenjör, samt incident- och haveriutredare. Utbildare inom utredningsmetodik, säkerhetsledning och ledarskap. Organisationsutvecklare, säkerhetsanalytiker, utredare och SMS-utvecklare. Utredare med uppdrag åt bl.a. svenska SHK, Försvarmakten och FN. Ingår i ledningsgruppen för BVR Academy & Investigations.

Agne Widholm

Bakgrund som flygchef och helikopterpilot inom Search and Rescue och ubåtsjakt (ASW). Utbildare inom utredningsledning, säkerhetsledning och krisledning. Ledde och deltog i bl.a. helikopterinsatser under Estoniakatastrofen i Östersjön 1994. Mycket erfaren haveriutredare vid svenska Statens haverikommission under 12 år. Erfarenhet av internationella utredningar, bl.a. sänkningen av den sydkoreanska korvetten Cheonan. Ingår i ledningsgruppen för BVR Academy & Investigations.

Gästföreläsare med specifik kompetens deltar enligt överenskommelse med kund.

Exempel på schema

Följande schema exemplifierar en tredagarskurs. I tvådagarskursen komprimeras vissa moduler medan t.ex. praktiska övningar prioriteras ner, efter samråd med kunden.

Dag 1	Dag 2	Dag 3
Kl 10.00 – 16.00	Kl 09.00 – 16.00	Kl 09.00 – 15.00
1. Introduktion	5. SMS byggstenar	Z. (Tillvalsmodul)
2. Säkerhetsledningens utveckling	6. Funktioner och nyckelroller	10. Verktyg för Gap-analys
3. Ledning, säkerhet och kostnader	7. SSP – State Safety Program	X. (Praktisk övning, t.ex. Gap-analys)
4. Syndabock eller erfarenhet?	8. Indata, utdata och målsättning	- Kursutvärdering
	9. Implementering och utveckling	- Avslutning

Kursutvärdering

Kursen utvärderas efter genomförande via en digital applikation. Utvärderingen tar ca 2 minuter.

Exempel på avgivna kommentarer vid tidigare genomförda kurser:

- *Tack för en bra och inspirerande utbildning!*
- *Jag anser att denna kursen är mer träffsäker och givande än t.ex. kurser genomförda av utländska föreläsare.*
- *Kursen var mycket bra, särskilt bra med anpassningen mot kursdeltagarna och gruppens behov.*
- *Jämförelser med andra områden och anknytning till forskning uppskattas.*
- *Föreläsarens sakkunskap och engagemang var upplyftande.*
- *Träffar mitt i prick med tanke på vårt utvecklingsläge.*
- *Kursledaren lyckades med att konkretisera ett abstrakt ämne så att alla kunde förstå det komplexa innehållet på ett mycket bra sätt.*
- *Kursledaren är mycket väl insatt i randkriterierna för utbildningen, vilket leder till en snabbare och effektivare väg mot (troligtvis) kommande mål.*
- *Bra att vara på hemmaplan – effektivt!*
- *Mycket intressant ämne och värdefullt att se det ur Försvarmaktsperspektiv.*
- *Föreläsaren har förmågan att göra detta mycket intressant beroende på utmärkta kunskaper.*

Utdrag från sammanställningen av utvärderingssvar:

